

Posudek na bakalářskou práci Jany Aglerové *Neziskové organizace na území Karlovarského kraje založené příslušníky německé menšiny. Dvě případové studie*

Autorka ve své bakalářské práci věnuje pozornost neziskovým organizacím založeným příslušníky německé menšiny žijícími v České republice. Jedná se o téma zatím téměř vůbec nezpracované, a tedy velmi vhodně zvolené. V obecné části autorka popisuje postavení národnostních menšin v ČR v minulosti i současnosti, stručně přibližuje historický vývoj sdružování českých Němců a shrnuje výsledky některých důležitějších výzkumů českého neziskového sektoru aplikovatelné i na občanská sdružení příslušníků německé menšiny. Její empirický výzkum tvoří případové studie dvou regionálních německých občanských sdružení působících v Chebu a Horním Slavkově.

Na autorčině práci lze ocenit dobrou obeznámenost s konkrétním prostředím, kterou získala v průběhu empirického výzkumu. Poznatky, které prezentuje, nejsou teoreticky průlomové a mají jen velmi omezenou zobecnitelnost, avšak nepochybně slouží jako užitečná připomínka skutečnosti, že aktivní občanství tvoří neobyčejně důležitou součást strategie přežití marginálních menšinových skupin a má pro ně mnohem větší význam než pro většinovou společnost.

Kapitoly obecné části práce jsou založeny na studiu vhodně zvolené literatury, ale nejdou dále než k velmi stručné a povrchní a někdy i relativně nepřehledné sumarizaci základních fakt. Načrtnutý historický a právní rámec je velmi zkratkovitý, ale je třeba říci, že rozvíjení poznatků v této oblasti není autorčím cílem. Pro její typ zkoumání je užitečnější vybudovat pevnější rámec dalšího zkoumání na poli sociologické a ekonomické teorie neziskových organizací, ale i to se jí daří jen zčásti. V textu reprodukuje např. seznam teoretických vysvětlení důvodů, proč jsou zakládány neziskové organizace, ale dále toto nepochybně užitečné schéma pro organizaci analýzy na vlastní data neuplatňuje. Naopak považují za pozitivum, že využila zcela novou studii o organizacích etnických menšin v Lotyšsku (Racko 2008), která sice, jak ostatně autorka sama zdůrazňuje, zachycuje situaci ve velmi odlišných podmínkách, ale přesto obsahuje styčné body umožňující určitá zajímavá srovnání.

Vlastní empirické případové studie jsou zpracovány poctivě, ale bez většího nadhledu, který by autorka mohla získat snáze, kdyby se pevněji pohybovala na půdě nějaké vhodně zvolené teorie. Případové studie jsou tak velmi popisné a obsahují i údaje, které jsou naprosto zbytečné (jako třeba: jisté akce se zúčastnili zástupci pražských institucí, „přičemž každý z nich pronesl k plnému sálu několik slov“ - s. 52. Na tomto příkladu je také vidět, že autorka na metodologické rovině nedospěla k dostatečné distanci od prostředí svého zkoumání: to, co se místním aktivistům jeví jako téměř zásadní – jednorázová návštěva „významných hostů“

z Prahy –, má fakticky pro fungování zkoumaných organizací jen velmi malý nebo spíš naprosto nulový význam.) Autorka vcelku správně identifikuje základní problémy sledovaných NNO, které jsou ovšem velmi snadno předvídatelné: nedostatek vlastních financí, závislost na veřejných zdrojích, stárnoucí okruh členů a dobrovolníků. Zajímavé porovnání organizací založených v roce 1993 a 2003 z lotyšské studie bohužel nemohla replikovat, protože české německé organizace takové srovnání neumožňují.

V závěrečné rekapitulaci autorka své empirické poznatky shrnuje a snaží se je srovnat se zjištěními pro celou organizovanou občanskou společnost, k nimž dospěly výzkumy posledních let. Přichází na to, co se dalo očekávat, totiž že situace je až na jistá specifika v zásadě stejná. Krom toho ovšem prezentuje některá zcela nerelevantní (jako o úspěšnosti kampaně proti domácímu násilí (s. 55-6), s níž těžko lze německé menšinové organizace a jejich aktivity jakkoli srovnávat) nebo příliš obecná a základní tvrzení (třeba o tom, že české NNO mají zástupce v Radě vlády pro NNO), která do závěru nepatří. Nelze souhlasit s tím, že německé organizace se potýkají s krizí lidských zdrojů silněji než *všechny* ostatní NNO. Jistě jejich situace je specifická, protože počet příslušníků minority se zmenšuje a většina mladších členů byla důsledně socializovaná v českých školách a jazyce, ale to neznamená, že neexistují mnohé další české NNO, jejichž situace není o mnoho lepší. O transparentnosti a fungování „střech“ v případě NNO německé menšiny by se autorka měla vyjadřovat opatrněji, protože pracuje jen se dvěma lokálními organizacemi (což jí neumožňuje mluvit o fungování střešních organizací) a obě jsou malá občanská sdružení (v nichž je otázka transparentnosti relativně méně významná než např. v případě bohatých nadací a o.p.s.).

Samotný „Závěr“, který se objevil až ve finální verzi práce a čtu jej teď poprvé, je tak stručný a nevyživný, že by ho bývalo lepší začlenit do předchozí „Rekapitulace“. Škoda, že autorka závěr nevyužívá k tomu, aby dala jasné odpovědi na zajímavé otázky, které si klade ve druhém odstavci úvodní části (1.2. Cíle práce) na s. 6.

Z hlediska jazykového a stylistického text nemá nejvyšší možnou úroveň, ale je jako BP přijatelný. Chyby a překlepy, které se tu a tam objevují, jsou většinou drobné, jen občas čtenář narazí na nějaký stylistický lapsus, který zatemňuje smysl sdělení, jako třeba: „Rozsáhlou oblastí činnosti Chebského společenství je oblast, která souvisí se zajištěním provozu kanceláře“ (s. 46). Odkazovací aparát a práce s literaturou je korektní.

Posuzovanou bakalářskou práci doporučuji k obhajobě a navrhuji ji hodnotit 28 kreditními body.

Marek Skovajsa, Ph.D.

Ve Washingtonu, District of Columbia, USA, 21. února 2008